

Dosarul nr. 2ra-188/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: I. Pulbere)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: I. Secieru, V. Mihaila, I. Cotruță)

ÎNCHEIERE

31 martie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de avocatul Gamurari Victoria în numele lui Maxim Tcaci, și de către Maxim Tcaci,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Tcaci Maxim împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Administrația Națională a Penitenciarilor și Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova cu privire la recunoașterea încălcării dreptului la executarea într-un termen rezonabil a hotărârii judecătorești, încălcarea dreptului la învățătură, la egalitate și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 20 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Tcaci Maxim și avocatul Orbu Ștefan și s-a menținut hotărârea din 01 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă:

La 19 martie 2019 Tcaci Maxim a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Administrația Națională a Penitenciarilor și Ministerul Educației, Culturii și Cercetării cu privire la recunoașterea încălcării dreptului la executarea într-un termen rezonabil a hotărârii judecătorești, încălcării dreptului la învățătură, la egalitate și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că prin decizia din 19 aprilie 2018 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău a fost admis recursul său declarat împotriva încheierii din 08 februarie 2018 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina, prin care s-a respins ca fiind neîntemeiată plângerea depusă de către el împotriva administrației Penitenciarului nr. 17-Rezina privind încălcarea dreptului de a obține studii secundar-generale, a fost casată încheierea primei instanțe și s-a pronunțat o hotărâre nouă, prin care a fost recunoscut dreptul său la învățământul secundar-

general, cu crearea condițiilor pentru obținerea învățământului secundar-general, conform legislației în vigoare.

A susținut Tcaci Maxim că la 01 august 2018 s-a adresat cu demers administrației Penitenciarului nr. 17-Rezina, în scopul executării hotărârii judecătorești sus-nominalizate, cu crearea condițiilor pentru obținerea învățământului secundar-general.

Prin răspunsul din 22 august 2018 a administrației Penitenciarului nr. 17-Rezina a fost informat că admiterea la studii în instituțiile de învățământ, elaborarea planului de învățământ și desfășurarea procesului de învățământ, depășesc competențele Penitenciarului nr. 17-Rezina și în acest sens, Administrația Națională a Penitenciarelor a expediat un demers în adresa Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, în calitate de instituție competentă, prin care s-a solicitat acordarea susținerii necesare în identificarea posibilităților de executare a deciziei instanței de judecată.

A notat reclamantul că la 03 august 2018, împreună cu reprezentantul Zinaida Tcaci, s-au adresat cu demers Administrației Naționale a Penitenciarelor, solicitând executarea în termen cât mai restrâns posibil decizia irevocabilă din 19 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, cu crearea condițiilor în Penitenciarul nr. 17-Rezina, privind obținerea învățământului secundar-general, conform legislației în vigoare.

Însă, Administrația Națională a Penitenciarelor prin răspunsul din 21 august 2018, i-a eliberat un răspuns similar celui oferit de Penitenciarul nr.17-Rezina.

Ținând cont de faptul că până la 25 septembrie 2018, sistemul penitenciarelor nu i-a comunicat despre rezultatele sesizării Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, la 26 septembrie 2018 împreună cu reprezentantul său legal s-au adresat cu cerere Ministrului Educației, Culturii și Cercetării, solicitând să i se ofere informații cu privire la rezultatul examinării demersului depus de Administrația Națională a Penitenciarelor.

La 08 noiembrie 2018 a recepționat răspunsul Secretarului de Stat în domeniul educației privind posibilitatea de a susține examenul național de bacalaureat în regim externat, astfel executând decizia judecătorească irevocabilă.

Totodată, a notat reclamantul că la 19 noiembrie 2018 împreună cu reprezentantul său legal Tcaci Zinaida s-au adresat cu cerere Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, solicitând necesitatea executării deciziei irevocabile din 19 februarie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Consideră Tcaci Maxim că propunerile autorităților privind posibilitatea de a susține examenul național de bacalaureat în regim externat, nu poate fi privită ca o soluție în executarea deciziei irevocabile din 19 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, or, prin aceasta hotărâre judecătorească a fost stabilit dreptul lui la obținerea învățământului secundar-general, care conform prevederilor art. 20 alin. (1) lit. d) din Codul educației, cuprinde învățământul liceal clasele X-XI (XIII). De asemenea consideră reclamantul că sunt relevante prevederile art. 31 alin. (4) din același cod.

A menționat reclamantul că examenul național de bacalaureat este ultima etapă a studiilor liceale, însă conform art. 31 alin. (12) din Codul educației, elevii care nu au promovat examenul național de bacalaureat li se eliberează un certificate de studii liceale, care conferă dreptul de a urma programe de pregătire profesională în instituții de învățământ profesional tehnic secundar și profesional tehnic post secundar.

A accentuat reclamantul că în prezentul litigiu nu pretinde la încălcarea dreptului său la susținerea examenului de bacalaureat în regim de externat, ci dreptul lui la învățământ secundar-general constat prin hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă.

Mai mult ca atât, ordinul nr. 47 din 23 ianuarie 2018 emis de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării se referă doar la aprobarea Regulamentului cu privire la examenul național de bacalaureat, care în speță, nu are nici o relevanță.

Evidențiază că învățământul secundar general în temeiul actelor normative naționale e posibil cu frecvență redusă, clasele (X-XIII), pentru persoanele care au absolvit învățământul gimnazial și profesional tehnic secundar, angajați pe piața muncii sau care au împlinit 20 de ani, iar prin hotărârea definitivă a unui tribunal național de plină jurisdicție s-a recunoscut dreptul și meritul reclamantului la învățământul secundar general, cu crearea condițiilor pentru obținerea învățământului secundar general, conform legislației în vigoare.

A indicat Tcaci Maxim că dânsul urmează să finalizeze învățământul secundar general, clasele XII-XIII, pentru a obține diploma de studii liceale, care îi va permite să-și continue studiile mai departe, fără o pregătire complex și profundă în domeniul învățământului secundar-general, susținerea examenului de bacalaureat nefiind posibilă.

Consideră că răspunsul Secretarului de stat în domeniul educației, recepționat de către reprezentantul său Tcaci Zinaida la 03 decembrie 2018, este doar declarativ, purtând un caracter discriminatoriu, ambiguu și discrepant, încălcând drepturile sale protejate de art. 14 și 2 al Primului Protocol adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

De asemenea, a subliniat reclamantul că prin ordinul nr. 975 din 25 iunie 2018 a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării s-a aprobat admiterea elevilor la învățământul liceal, sesiunea 2018 (iulie-august).

Ba dimpotrivă, autoritățile cunoșteau cu certitudine de existența deciziei Curții de Apel Chișinău din 19 aprilie 2018 și despre necesitatea executării acesteia, nefiind împiedicate să perfecteze un ordin în sensul admiterii lui la studii liceale.

A susținut reclamantul că executarea hotărârii judecătorești s-a tergiversat intenționat, iar în prezent Ministerul Educației, Culturii și Cercetării invocă faptul că elevii pot fi admiși în învățământul liceal în toate clasele din acest ciclu de școlarizare în perioada sesiunii de admitere stabilită anual prin ordinul ministrului.

Totodată, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a reiterat posibilitatea școlarizării deținuților minori aflați în penitenciar, fapt ce se confirmă și prin răspunsurile conducătorilor instituțiilor penitenciare nr. 1-Taraclia, nr. 4-Cricova, nr. 5-Cahul, nr. 6-Soroca, nr. 7-Rusca, nr. 8-Bender, nr. 10-Goian, nr. 11-Bălți, nr. 15-

Cricova, nr. 17-Rezina, conform cărora învățământul secundar general în instituțiile penitenciare se desfășoară cu deținuții minori în temeiul ordinului comun al Ministerului Educației, Ministerul Finanțelor și Ministerului Justiției nr. 564, nr. 85, nr. 260 din 17 iunie 2015 cu privire la organizarea învățământului gimnazial și liceal pentru deținuți minori în penitenciare.

A invocat reclamantul că potrivit informației oficiale de pe pagina web a Administrației Naționale a Penitenciarelor, atât în Penitenciarul nr. 10-Goian, cât și în alte instituții penitenciare din țară a început anul de studii secundar-generale 2018-2019, iar învățământul secundar-general pentru persoanele adulte este posibil și se desfășoară în liceele teoretice serale nr. 1 și nr. 2 din mun. Chișinău.

În opinia reclamantului, agenții statului responsabili în executarea deciziei judecătorești, dar și responsabili în crearea condițiilor în obținerea învățământului secundar, intenționat au tergiversat crearea condițiilor în obținerea învățământului secundar-general, cu emiterea răspunsurilor discrepante și distorsionate.

Totodată, a indicat că la 05 octombrie 2018 s-a adresat președintelui Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, care a emis decizia din 19 aprilie 2018, prin care a solicitat susținerea din partea instanței judecătorești privind executarea deciziei irevocabile de organele competente.

La 20 noiembrie 2018, Maxim Tcaci a recepționat răspunsul Președintelui Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău, prin care a fost informat că demersul nu este adresat instanței competente conform prevederilor art. 469 alin. (1) pct. 11 din Codul de procedură penală.

La 02 noiembrie 2018, s-a adresat cu demers la Judecătoria Orhei, sediul Rezina, privind acordarea susținerii în executarea deciziei judecătorești definitive din 19 aprilie 2018, iar la 15 noiembrie 2018 Judecătoria Orhei, sediul Rezina, i-a restituit demersul pentru că nu ține de competența instanței de judecată.

A notat reclamantul că atunci când există o decizie irevocabilă a unui tribunal național de plină jurisdicție, prin care s-a constatat dreptul și meritul la obținerea învățământului secundar-general, dânsul nu trebuie să solicite includerea sa în diferite acte normative emise de instituțiile publice centrale, acestea sunt atribuții de bază a agenților care reprezintă puterea executive a statului în lumina art. 120 din Constituția Republicii Moldova și art. 6 din Convenția Europeană. Menționează, că asupra faptului că deși Tcaci Maxim a fost condamnat la 08 decembrie 2005 de Curtea de Apel Chișinău la pedeapsa detențiunea pe viață și care ispășește la moment în Penitenciarul nr. 17-Rezina, dreptul reclamantului la învățământul secundar general a fost constatat de către o instanță de judecată națională, care a emis o decizie irevocabilă obligatorie.

Prin urmare acțiunile sau inacțiunile autorităților încalcă dreptul său la justiție și poartă o formă de discriminare în coroborare cu dreptul la instruire.

În contextul enunțat, Tcaci Maxim a solicitat admiterea acțiunii, recunoașterea încălcării articolelor 16, 20, 35, 120 din Constituție, articolelor 6, 14 din Convenție și art. 2 din Primul Protocol adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului, privind dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârilor

judecătorești, dreptul la instruire, dreptul la egalitate, încasarea în beneficiul său prejudiciului moral în cuantum de 60.000 de lei și a sumei de 250 de lei pentru costuri și cheltuieli.

Prin încheierea protocolară din 14 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Administrația Națională a Penitenciarelor.

Prin încheierea protocolară din 26 iulie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Prin hotărârea din 01 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost respinsă acțiunea depusă de Tcaci Maxim ca fiind neîntemeiată.

La 01 noiembrie 2019 avocatul Orbu Ștefan din numele lui Tcaci Maxim a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii primei instanțe.

La 18 noiembrie 2019 Tcaci Maxim a depus apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 22 iunie 2020 avocata Gamurari Victoria a prezentat din numele lui Tcaci Maxim cerere de apel motivată, solicitând casarea integrală a hotărârii din 01 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 20 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul depus de Tcaci Maxim și avocatul Orbu Ștefan, și s-a menținut hotărârea din 01 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, atât prima instanță, cât și instanța de apel au motivat soluțiile prin faptul că din înscrisurile anexate la materialele cauzei se constată că instituțiile penitenciare din Republica Moldova prin răspunsurile oferite lui Tcaci Maxim, au comunicat ultimului că învățământul secundar general în penitenciar se desfășoară cu deținuții minori în conformitate cu prevederile Ordinului comun nr. 564, 85, 260 din 17 iunie 2015 semnat de Ministerul Educației, Ministerul Finanțelor și Ministerul Justiției (f.d.30-39).

Totodată, Administrația Națională a Penitenciarelor a comunicat cu referință la crearea condițiilor pentru obținerea învățământului secundar-general, că în Penitenciarul nr.17-Rezina este amenajată corespunzător o încăpere destinată desfășurării procesului de instruire gimnazială și liceală, la fel sunt întreprinse măsurile necesare pentru asigurarea securității profesorilor implicați, pe perioada procesului de învățământ.

Despre prevederile art. 14 alin. (1) din Codul educației și pct. 171 al Regulamentului cu privire la examenul național de bacalaureat, aprobat prin ordinul MECC nr.47 din 23 ianuarie 2018, atât condamnatul Tcaci Maxim, cât și avocatul acestuia Ștefan Orbu au fost informați prin scrisorile ANP nr. 2/2-Z- 1554/18 din 25 octombrie 2018; 2/2-0-774/19; 2/2-0-957/19 din 25 aprilie 2019, iar pentru familiarizarea cu condițiile de înscriere la sesiunea de examene 2019, condamnatului Tcaci Maxim i-a fost transmis Regulamentul cu privire la examenul național de bacalaureat, aprobat prin ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr.47 din 23 ianuarie 2018.

Astfel, în răspuns cert s-a explicat că pentru includerea condamnatului Tcaci Maxim în procesul de instruire, este necesară întrunirea condițiilor prevăzute la pct. 172 din Regulamentul cu privire la examenul național de bacalaureat, aprobat prin ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr.47 din 23 ianuarie 2018, și anume că persoanele care doresc să se înscrie pentru susținerea examenului de bacalaureat în regim de externat urmează să depună o cerere la minister, conform Anexei nr. 13 la prezentul regulament, în perioada 10 ianuarie - 15 februarie a anului în curs. La cerere se anexează copia actului de studii sau situația școlară pentru clasele X-XII, confirmare de la instituția care a eliberat acest document de studii și copia buletinului de identitate.

Suplimentar, Administrația Națională a Penitenciarelor nu a fost informată de către Ministerul Educației Culturii și Cercetării despre careva cereri adresate de către condamnatul Tcaci Maxim, în sensul prevăzut de pct. 172 din Regulamentul sus menționat, fapt care nu a permis includerea acestuia pentru susținerea examenului de bacalaureat în regim de externat în anul 2019 (f.d.74-75, 76-78).

Instanțele de judecată au stabilit că Ministerul Educației, Culturii și Cercetării cu referire la solicitarea lui Tcaci Maxim de a crea condiții pentru învățământul liceal cu ulterioara posibilitate de a susține examenul de bacalaureat, a menționat că a fost asigurată de către minister prin următoarele acțiuni: stabilirea instituțiilor delegate pentru organizarea învățământului gimnazial și liceal pentru deținuții din penitenciare, conform ordinului comun al Ministerul Educației, Ministerului Justiției și Ministerul Finanțelor nr. 564/201; aprobarea Planului-cadru valabil pentru instruirea generală a elevilor deținuți în penitenciare, clasele X-XIII, conform ordinului Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr.321/2019 Cu privire la aprobarea Planul -cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, anul de studii 2019-2020.

Totodată, au notat că în temeiul prevederilor Codului de executare al Republicii Moldova nr. 443/2004, atribuția privind crearea condițiilor pentru învățământul din penitenciare aparține administrației penitenciarului și organului local de specialitate în domeniul învățământului.

Prin urmare, administrația Penitenciarului nr.17-Rezina în comun cu organului local de specialitate în domeniul învățământului Rezina urmează să stabilească formatul unui plan educațional individualizat, care ar asigura accesul la studii pentru acest caz particular (f.d.119).

Au reținut instanțele de judecată, că la caz, condițiile de admitere în învățământul liceal, inclusiv fără frecvență, sunt stabilite prin Metodologia de admitere a elevilor în învățământul liceal, aprobată prin ordinul nr. 454 din 7 iunie 2017. Metodologia prevede expres că elevii pot fi admiși în învățământul liceal în toate clasele din acest ciclu de școlaritate în perioada sesiunii de admitere, stabilită anual prin ordinul ministrului.

Mai mult ca atât, prin ordinul comun al Ministerului Educației nr. 564 din 17 iunie 2015, a Ministerului Finanțelor nr. 85 din 17 iunie 2015 și a Ministerului Justiției nr. 260 din 17 iunie 2015 „Cu privire la organizarea învățământului

gimnazial și liceal pentru deținuții minori din penitenciare” a fost reglementat planul de învățământ pentru categoria de beneficiari de studii din clasele V-IX aflați în detenție.

Totodată, au notat că prin ordinul menționat a fost stabilită modalitatea de organizare a procesului instructiv în vederea punerii în aplicare a Planul de învățământ pentru instruirea generală a deținuților minori din penitenciare, pentru clasele V-IX, aprobat prin ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 397 din 29 martie 2018.

Astfel, la solicitare, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării va include în Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal pentru anul de studii 2019-2020 un model, Planul de învățământ pentru instruirea generală a deținuților din penitenciare, pentru clasele X-XIII. Planul de învățământ este condiționat de promovarea admiterii lui Tcaci Maxim în învățământul liceal, iar administrația Penitenciarului nr. 17-Rezina de comun cu organul local de specialitate în domeniul învățământului Rezina urmează să stabilească instituția de învățământ din teritoriu care va asigura organizarea studiilor liceale

Cu atât mai mult, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării de comun acord cu Ministerul Justiției au numit instituții de învățământ responsabile pentru a acorda instruire în penitenciare, deci fiecărui Penitenciar îi este arondat o instituție de învățământ care prestează servicii de instruire. La fel se întâmplă și în învățământul profesional tehnic, anterior existau școli de meserii în penitenciare.

Referitor la pretenția privind repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanțele de judecată au remarcat că scopul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, este crearea de către stat a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

La caz, executarea deciziei din 19 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău nu a avut loc nu din vina Penitenciarului nr. 17-Rezina, Administrației Naționale a Penitenciarelor sau a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, or, din actele cauzei cert se constată că autoritățile respective la multiplele solicitări ale reclamantului Tcaci Maxim au realizat sarcina de informare privind modul în care ultimul poate fi încadrat în învățământul liceal.

Nu au fost reținute argumentele invocate de Tcaci Maxim precum că Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Administrația Națională a Penitenciarelor și Ministerul Justiției au admis omisiuni în vederea executării în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, or, atât la judecarea cauzei în prima instanță, cât și în apel nu au fost identificate asemenea omisiuni, sau perioade de pasivitate și inacțiune.

Totodată, instanțele de judecată au constatat că în urma ședinței comune din 5 iunie 2020, organizată la distanță (on-line), de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, cu participarea reprezentantului organului local de specialitate în domeniul

învățământului Rezina și administrației Penitenciarului nr. 17-Rezina, s-a convenit asupra partajării responsabilităților instituționale și a modului de organizare a învățământului liceal în conformitate cu Planul-cadru de învățământ (2.14.) aprobat prin ordinul MECCnr.396/2020.

De asemenea, s-a comunicat lui Tcaci Maxim că în vederea admiterii în învățământul liceal urmează să depună în perioada 10-13 august 2020 (ordinul MECC nr. 527/2020), dosarului de admitere (cererea de înscriere, copia certificatului de absolvire a gimnaziului, copia buletinului de identitate, 4 fotografii 3x4 cm, situația școlară pentru clasele X-XI realizate în cadrul Liceului seral nr. 2, mun. Chișinău), iar organul local de specialitate în domeniul învățământului Rezina de comun cu administrația Instituției Penitenciare nr. 17-Rezina vor prezenta pentru aprobare demersul de organizare a învățământului liceal pentru acest caz particular (f.d.199).

La 04 decembrie 2020, prin intermediul oficiului poștal, avocatul Gamurari Victoria din numele lui Maxim Tcaci a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 20 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 01 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii.

La 29 decembrie 2020, prin intermediul oficiului poștal, Maxim Tcaci a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 20 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 01 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii.

În motivarea recursurilor Maxim Tcaci și avocata Gamurari Victoria au invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, apreciind arbitrar probele administrate, au aplicat eronată normele de drept material, în special nu a fost aplicată legea care trebuia să fie aplicată, și anume nu s-a ținut cont de dispozițiile art. 20 alin. (1), art. 35 alin. (1) și art. 120 din Constituție, art. 466 alin. (1) din Codul de procedură penală, art. 240 alin. (1) din Codul de executare, art. 1 din Lege nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității, art. 6§1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, Hotărârea nr. 27 din 29 septembrie 1998 a Curții Constituționale, precum și au interpretat eronat prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Au reținut recurenții că instanțele de judecată ierarhic inferioare au ignorat faptul că decizia din 19 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău nu a fost executată, neavând astfel Maxim Tcaci acces la studii nici până în prezent.

Într-adevăr la 05 iunie 2020 a fost organizată ședință on-line de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, cu participarea reprezentantului organului local de specialitate în domeniul învățământului Rezina și administrației Penitenciarului nr. 17-Rezina, unde s-a convenit asupra partajării responsabilităților instituționale și a

modului de organizare a învățământului liceal în conformitate cu Planul-cadrul de învățământ, aprobat prin Ordinul nr. 396/2020 a Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, și i s-a comunicat lui Tcaci Maxim că în vederea admiterii în învățământul liceal urmează să depună în perioada 10 august – 13 august 2020 dosarul de admitere (cerere de înscriere, copia certificatului de absolvire a gimnaziului, copia buletinului de identitate, 4 fotografii 3×4 cm, situația școlară pentru clasele X – XI, realizat în cadrul XXXXX).

La 25 iunie 2020 Tcaci Maxim în baza ordinului Ministerul Educației, Culturii și Cercetării nr. 527 din 10 iunie 2020, s-a adresat administrației Liceului teoretic „Alexandru cel Bun”, care este situată în apropierea Penitenciarului nr.17-Rezina și Direcției Învățământ, Tineret și Sport Rezina cu cerere, solicitând înscrierea la studii liceale (etapa I).

Prin răspunsul nr. 01/30-93 din 21 iulie 2020 a Direcției Învățământ, Tineret și Sport Rezina, recepționat în luna iulie-august 2020, Tcaci Maxim a fost informat că pentru a fi admis la învățământul liceal urmează să depună cerere de înscriere cu anexarea actelor necesare în perioada stabilită în răspunsul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, adică 10 august – 13 august 2020. De asemenea, i s-a comunicat atât procedura de desfășurare a învățământului liceal, cât și în instituția liceală care va asigura studiile liceale care va fi stabilită de organului local de specialitate în domeniul învățământului Rezina.

La 10 august 2020 Tcaci Maxim s-a adresat repetat cu cerere Direcției Învățământ, Tineret și Sport Rezina privind înscrierea la învățământul liceal, dar nu a primit niciun răspuns.

La 22 octombrie 2020 Tcaci Maxim a recepționat răspunsul administrației Liceului teoretic „Alexandru cel Bun” la cererea din 25 iunie 2020, prin care i s-a comunicat că nu a fost înscris la concursul de admitere la învățământul liceal, deoarece Direcția Învățământ, Tineret și Sport Rezina a expediat răspuns în acest sens.

În urma audierii cu specialistul în domeniul educației a Penitenciarului nr. 17-Rezina, Tcaci Maxim a aflat că administrația penitenciarului din propria inițiativă a înaintat demers Direcției Învățământ, Tineret și Sport Rezina în perioada de admitere la învățământul liceal (iunie-august) privind admiterea lui la studii liceale.

Din răspunsul din 28 iulie 2020 a Direcției Învățământ, Tineret și Sport Rezina, rezultă că în urma analizei s-a stabilit instituția care va presta servicii educaționale pentru Maxim Tcaci, și anume Liceul teoretic „Olimp” or. Rezina. Totodată, au fost efectuate calculele estimative pentru fiecare an de studii pentru clasele a XI – XIII, care este în mărime de 730.702 lei, care urmează să fie identificate de administrația Penitenciarului nr. 17-Rezina în comun cu autoritățile abilitate.

La 04 august 2020 administrația Penitenciarului nr. 17-Rezina a comunicat Direcției Învățământ, Tineret și Sport Rezina despre identificarea mijloacelor financiare.

Iar, la 28 octombrie 2020 administrația Penitenciarului nr. 17-Rezina a comunicat lui Tcaci Maxim răspunsul oferit de Direcția Învățământ, Tineret și Sport

Rezina, din care rezultă că solicitarea înaintată nu ține de competența Direcției Învățământ Rezina, deoarece nu deține în gestiune instituții cu statut de liceu seral, or, acestea sunt de nivel republican.

Totodată, în noiembrie 2020 Tcaci Maxim a recepționat răspunsul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, prin care i s-a comunicat că în condițiile actuale, în scopul asigurării posibilității instruirii în învățământul general al deținuților, cu vârsta de peste 20 de ani, este necesar ca administrația Penitenciarului nr. 17-Rezina, în colaborare cu administrația publică locală, să adopte decizii de înființare sau reorganizare a instituțiilor de învățământ din raionul Rezina sau în comun cu Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a mun. Chișinău, să stabilească formatul unui plan educațional individualizat în cadrul unui liceu existent seral în mun. Chișinău, cu suportarea cheltuielilor de salarizare a profesorilor care realizează învățământul liceal pentru deținuții în penitenciare cu vârsta de peste 20 de ani de către instituția Penitenciară nr. 17-Rezina.

La 09 noiembrie 2020 Tcaci Maxim s-a adresat cu plângere Ministerului Educației, Culturii și Cercetării în care detaliat a descris procedurile efectuate în vederea accesului și admiterii sale în învățământul liceal în conformitate cu răspunsurile anterioare a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, care în practică s-au demonstrat a fi superficiale și ineficiente, însă nu a primit răspuns.

La aceeași dată – 09 noiembrie 2020, Tcaci Maxim s-a adresat cu demers Guvernului Republicii Moldova în vederea aportului financiar pentru desfășurarea învățământului secundar-general în Penitenciarul nr. 17-Rezina, care a fost expedit după competență Administrației Naționale a Penitenciarelor.

La 15 decembrie 2020 Tcaci Maxim a recepționat răspunsul Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 3509/20 din 10 decembrie 2020, prin care a fost informat că solicitarea de suport financiar pentru studii liceale nu ține de competența Administrației, or, prin intermediul Penitenciarului nr. 17-Rezina este responsabilă doar de amenajarea încăperilor destinate desfășurării procesului educațional și asigurarea securității profesorilor implicați pe perioada procesului de învățământ.

La 23 decembrie 2020 Tcaci Maxim a expedit demers repetat în adresa Guvernului Republicii Moldova în vederea suportului financiar pentru desfășurarea procesului de învățământ secundar-general în Penitenciarul nr. 17-Rezina, însă nu a primit răspuns.

Toate cele enunțate denotă tergiversarea de către intimații/pârâți executarea deciziei din 19 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care i s-a recunoscut dreptul lui Tcaci Maxim dreptul la învățământul secundar-general, cu crearea condițiilor respective, prin ce prin prisma Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, i-a fost cauzat un prejudiciu prin încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, care urmează să fie reparat de către stat.

Mai mult ca atât, Tcaci Maxim a întreprins toate măsurile posibile și imposibile în vederea înscrierii/admiterii lui la studii la învățământul liceal în conformitate cu legislația în vigoare.

Distinct de aceasta, a reținut Tcaci Maxim că accesând pagina web www.escoala.chisinau.md a aflat că cel puțin 10 persoane cu situație similară au fost admise la învățământul liceal la Liceul teoretic seral nr. 2 mun. Chișinău anul de studii 2020 – 2021, ceea ce constituie o discriminare în sensul art. 9 alin. (1) din Legea nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității și art. 14 din CțEDO, în acest sens a avut loc o violare a art. 6, 14 din CțEDO și art. 2 din Primul Protocol Adițional la CțEDO.

De asemenea, au indicat recurenții că după emiterea deciziei din 20 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, la cererea insistentă a lui Tcaci Maxim, administrația Penitenciarului nr. 17-Rezina, i-a transmis copiile de pe mai multe acte, pe care le-a recepționat la 28 octombrie 2020, și anume cererea Penitenciarului nr. 17-Rezina adresată Direcției Generale de Învățământ cu privire la admiterea lui Tcaci Maxim la studii; răspunsul Direcției Învățământ Tineret și Sport Rezina, prin care a comunicat administrației Penitenciarului nr. 17-Rezina că penitenciarul urmează să identifice surse bănești pentru a asigura procesul de învățământ în mărime de 273.426 de lei pentru clasa a XI-a; 228.620 de lei pentru clasa a XII-a și 228.620 de lei pentru clasa a XIII-a, și cererile lui Tcaci Maxim referitor la încadrarea sa în învățământ.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia la 20 octombrie 2020.

Din actele cauzei rezultă că decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa lui Tcaci Maxim și avocatei Gamurari Victoria la 19 noiembrie 2020 (f.d. 237-238, vol. I), recepționată de către Tcaci Maxim la 26 noiembrie 2020 (f.d. 41, vol. II).

Astfel, recursurile declarate la 07 decembrie 2020 și respectiv la 31 decembrie 2020, sunt în termen.

La 23 decembrie 2020 și 05 ianuarie 2021 în adresa Ministerului Justiției, Administrației Naționale a Penitenciarelor și Ministerului Educației, Culturii și Cercetării au fost expediate copiile recursurilor declarate de avocatul Gamurari Victoria din numele lui Maxim Tcaci, și de către Maxim Tcaci, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referințelor.

La 25 ianuarie 2021 și la 27 ianuarie 2021, prin intermediul poștei electronice și oficiului poștal, Administrația Națională a Penitenciarelor a depus referință, solicitând respingerea recursurilor declarate de Tcaci Maxim și avocatul său Gamurari Victoria, cu menținerea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe.

A indicat intimata că, din punct de vedere la crearea condițiilor pentru obținerea învățământului secundar-general, Penitenciarul nr.17-Rezina este amenajat corespunzător cu o încăpăre destinată desfășurării procesului de instruire, la fel sunt întreprinse măsurile necesare pentru asigurarea profesorilor implicați pe perioada procesului de învățământ.

Mai mult ca atât, în conformitate cu art. 14 alin. (1) din Codul educației, procesul de învățământ se desfășoară în baza standardelor educaționale de stat, aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, indiferent de tipul de proprietate și foram juridică de organizare a instituției de învățământ.

A reținut intimata că în acest sens a fost solicitat Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, în calitate de instituție competentă, suportul necesar întru executarea deciziei judecătorești din 19 aprilie 2018.

Prin scrisoarea nr. 152 din 09 martie 2018, eliberată de Liceul teoretic seral nr. 2 (xxxxx), se confirmă faptul că Tcaci Maxim a studiat în clasele a X – XI pe parcursul anilor 2003 – 2004.

La rândul său, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, după studierea situației academice a condamnatului, a stabilit că acesta deține condiții pentru a fi acceptat la examenul de absolvire a învățământului liceal și a identificat posibilitatea de finalizare a studiilor de nivelul 3 – învățământul secundar, ciclul II învățământul liceal, prin susținerea examenului de bacalaureat în regim de externat prin prisma pct. 171 din Regulamentul cu privire la examenul național de bacalaureat, aprobat prin ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 47 din 23 ianuarie 2018, care stabilește că pentru susținerea examenului de bacalaureat în regim de externat se pot înscrie persoane care au atins vârsta de 19 ani și care corespund la una dintre următoarele cerințe: este absolvent al școlii medii de cultură generală; este absolvent al unei instituții de învățământ profesional tehnic secundar cu durata de studii de 3 ani; este absolvent al unui colegiu sau centru de excelență; este student al unei instituții de învățământ superior, care a fost admis la studii în baza atestatului de studii medii de cultură generală; a finalizat, cel puțin, 2 ani de liceu, cu situația școlară încheiată pentru clasele a X-XI.

Despre prevederile respective atât Tcaci Maxim, cât și avocatul acestuia au fost informați prin scrisorile nr. 2/2-Z1554/18 din 25 octombrie 2018, nr. 2/2-O-774/19 și 2/2-o-957/19 din 25 aprilie 2019, iar pentru familiarizarea cu condițiile de înscriere la sesiunea de examene 2019, lui Tcaci Maxim i-a fost expediat Regulamentul susmenționat.

A precizat Administrația Națională a Penitenciarelor că pentru includerea lui Tcaci Maxim în procesul de instruire, este necesară întrunirea condițiilor prevăzute la pct. 172 din Regulamentul cu privire la examenul național de bacalaureat, care cert reglementează că, persoanele care doresc să se înscrie pentru susținerea examenului de bacalaureat în regim de externat depun o cerere la minister, conform Anexei nr.13 la prezentul regulament, în perioada 10 ianuarie – 15 februarie a anului în curs. La cerere se anexează copia actului de studii sau situația școlară pentru clasele X-XII, confirmare de la instituția care a eliberat acest document de studii și copia buletinului de identitate.

Dimpotrivă, atât Administrația Națională a Penitenciarelor, cât și Penitenciarul nr. 17-Rezina nu au fost informate despre cereri adresate de către Tcaci Maxim în sensul prevederilor pct. 172 din Regulamentul nominalizat, din care considerente

ultimul nu a fost admis pentru susținerea examenului de bacalaureat în regim externat în anul 2019.

Pe lângă acestea, dreptul în cauză nu este un drept absolut, acest fiind condiționat de anumite cerințe expres prevăzute de lege ce țin nemijlocit de persoana solicitantului dreptului respectiv.

Prin urmare, sistemul administrației penitenciare nu i se poate imputa sarcini excesive, în condițiile în care înmatricularea la treapta de studii secundar-generale (liceu) se face pe seama și contul beneficiarului dreptului pretins, instituția penitenciară ce asigură deținerea acestuia, având doar obligația de a facilita accesul cadrelor didactice în incinta instituției, asigurarea securității acestora, punerea la dispoziție a spațiilor special amenajate pentru derularea procesului de instruire, după caz, asigurarea conexiunii în cazul desfășurării lecțiilor la distanță (on-line).

În latura ce ține de repararea prejudiciului cauzat, Tcaci Maxim nu a prezentat probe pertinente și concludente ce ar confirma faptul admiterii de către pârât a unor încălcări care ar dovedi existența suferințelor psihice sau fizice suportate, precum și justificarea cuantumului daunei morale solicitate.

La 01 februarie 2021 și la 02 februarie 2021, prin intermediul poștei electronice și oficiului poștal, Ministerului Educației, Culturii și Cercetării a depus referințe, solicitând să fie considerate inadmisibile recursurile declarat de Tcaci Maxim și avocatul acestuia Gamurari Victoria, cu menținerea deciziei din 20 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 01 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, pe care le consideră legale și întemeiate.

Considerat intimata că recursurile declarate de către Tcaci Maxim și avocata Gamurari Victoria nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele cauzei civile și obiecțiile din referințele depuse, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile sunt inadmisibile, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de avocatul Gamurari Victoria în numele lui Maxim Tcaci, și de către Maxim Tcaci, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recursuri nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat asupra deciziilor instanțelor de apel are caracter nedevalidativ și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție notează că conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia

Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995), pe când în recursurile depuse de avocatul Gamurari Victoria în numele lui Maxim Tcaci, și de către Maxim Tcaci, asemenea aspecte nu se regăsesc.

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de avocatul Gamurari Victoria în numele lui Maxim Tcaci, și de către Maxim Tcaci, ca inadmisibile.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursurile declarate de avocatul Gamurari Victoria în numele lui Maxim Tcaci, și de către Maxim Tcaci, se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic